

Marc d'orientacions per a un estiu enriquit

Document de treball i orientacions
sobre l'estiu enriquit

 OBRIM
L'EDUCACIÓ

Una crida de **FUNDACIÓ BOFILL**

**ESTIU
ENRIQUIT**

Emma Cortés

Dimensions per a un estiu enriquit

- Competències cognitives i acadèmiques
- Vincles i reforç emocional
- Actiu i Saludable (Esport, activitat física i hàbits saludables)
- Personalització
- Establir vincle amb les famílies
- Connexió amb el territori
- Condicions organitzatives

Cognitives i acadèmiques

Les vacances escolars d'estiu, per alguns infants i adolescents, suposa una aturada en el seu procés d'adquisició d'aprenentatges i pot implicar un retrocés significatiu en competències curriculars com les matemàtiques o la lectura, entre altres aspectes.

Durant aquest període, les famílies més avantatjades econòmicament i socioculturalment, ofereixen als seus fills i filles la participació en activitats que afavoreixen el desenvolupament de competències transversals i habilitats socials. Altres famílies, en canvi, amb menys recursos i possibilitats d'accés a aquesta oferta, en queden excloses.

Aquest any, amb l'arribada de la pandèmia, aquesta desconexió s'ha allargat considerablement i provocarà un increment significatiu de les desigualtats educatives.

Idees i propostes per a fer uns Casals enriquits en l'àmbit de competències cognitives i acadèmiques:

- **El casal d'estiu programa 30 min de lectura diària**, que potenciï el gaudi de llegir com a activitat de lleure, amb una varietat rica i atractiva de contes, còmics i llibres facilitada per la biblioteca escolar o del barri. Per exemple: Racó de lectura als espais de temps lliure, bibliomòbil al pati o temps de lectura després de la piscina i els jocs d'aigua o abans de dinar.
- **1 activitat a la setmana d'entre 1,5 i 2 h amb la lectoescriptura i la comprensió lectora com a protagonistes**: Gimcana en la que els infants escriuen i llegeixen les instruccions, vetllant perquè tots i totes participin de la lectura i comprensió dels escrits, elaboració del guió d'una obra de teatre, inventar-se una cançó, la redacció de les instruccions per un taller de cuina o dels acords i normes del casal o el campus esportiu. Cada setmana es treballa un tipus de text, instructiu, narratiu, poema, còmic, rodolins, etc. Els educadors/es dediquen temps a la correcció dels textos. Es treballa en petits grups.
- **L'hora del conte pels més petits 2 cops per setmana**: Els Casals d'estiu programen l'hora del conte pels infants menors de 8 anys 2 cops a la setmana, organitzada pels propis educadors/es o per professionals externs que van itinerant pels diferents casals.
- **1 activitat lúdica setmanal d'entre 1,5h i 2 h que impliqui posar en pràctica les competències matemàtiques i científiques**: Tallers de cuina (mides, pesos, estat de la matèria), joc de pistes a partir de la resolució de problemes, "scape rooms" científics o experiments pels més petits, construcció d'enginyers, circuits causa efecte. Cal dedicar temps a fer preguntes als infants per ajudar-los a la reflexió, crear hipòtesis i analitzar els resultats, per tal de significar els aprenentatges.
- **30 minuts diaris d'activitats artístiques i 1 taller a la setmana**: Els casals tenen un bagul o similar amb múltiples recursos de materials de plàstica bàsics perquè els infants els utilitzin autònomament en moments de temps lliure o en espais de temps programats. Es desenvolupa també 1 taller d'expressió plàstica a la setmana.
- Cada tarda s'ofereix **1 hora de reforç escolar un cop acabat el casal d'estiu** als infants participants que ho necessitin.
- **Totes les activitats, quan sigui pertinent, s'organitzen tenint en compte bons hàbits de treball**: concentració, silenci, bona preparació i cura de l'espai de treball, recollida dels materials, valoració de l'esforç i d'acabar la feina ben feta, etc.

Vincles i reforç emocional

Els infants i adolescents necessiten recuperar les interaccions socials. El seu espai de socialització s'ha vist reduït i hi ha aspectes del seu desenvolupament que només es poden donar si es relacionen amb altres nens i nenes: aprendre a arribar a acords, a gestionar conflictes, a cooperar, a tenir cura dels altres, l'empatia, etc.. El que més han trobat a faltar són els amics i amigues i és necessari poder recuperar el sentiment de pertinença al grup com espai de suport i també de diversió.

Aquest ha sigut un període acompanyat de pors, incerteses i inquietuds i potser també la pèrdua d'un familiar. Ha estat especialment difícil en els entorns socioeconòmics més desfavorits. Tenir cura de la salut i el benestar dels infants implica també donar-los eines per a la gestió emocional. També, proporcionar-los el màxim d'emocions positives que els farà estar en les millors condicions per aprendre i créixer.

També cal posar atenció i cal seguir vetllant per la gestió de casos on sigui necessària la intervenció i aplicació dels protocols relacionats amb la violència i els abusos sexuals i les situacions de risc. Per molts serà la primera vegada que entren en contacte amb altres persones adultes de forma presencial, fora de l'àmbit familiar.

Idees i propostes per un casal d'estiu que potenciï els vincles i faci reforç emocional:

Es té informació inicial sobre quin ha sigut l'estat d'ànim general dels infants durant el confinament: S'incorpora una pregunta en el formulari d'inscripció o es passa un formulari específic abans de l'inici: *Per exemple: creieu que el vostre fill o filla durant el confinament ha estat: content, avorrit, entretingut, trist, preocupat, inquiet, amb por, etc (opció mutiresposta).* També es pot plantejar una entrevista individual amb les famílies i/o tenir informació a través de professionals del territori per aquelles situacions en que sigui necessari.

Hi ha un espai formal i estable per a parlar de la vida de grup: Assemblees o trobades de grup o en petits grups per parlar sobre el funcionament de l'activitat, els conflictes que han tingut, les coses que els hi ha agradat, com s'han sentit.

La majoria d'activitats proposades han de ser grupals respectant el distanciament físic necessari: jocs de grup cooperatius, murals col·lectius, gimcanes. Decidir el nom del grup o inventar-se una cançó contribueixen al sentiment de pertinença.

Es respecten diàriament un temps de joc lliure i autònom que permeten jugar amb els amics i amigues. Cal, però, una actitud activa dels educadors/es vigilant que cap infant quedi sol i recordar les normes higièniques i de distanciament social necessàries. Han d'aprendre una nova manera de relacionar-se mantenint distàncies.

Es programa setmanalment 1 activitat específica que parli dels sentiments i les emocions. A través de jocs, conta contes, obres de teatre, cançons, videofòrums. Especialment vinculats amb la gestió de la incertesa i la por a allò desconegut.

S'estableix un protocol per l'equip d'educadors d'observació de l'estat d'ànim dels infants. Si ploren o es barallen molt, si expressen molta ràbia, si tenen dificultats de relació. L'estat d'ànim dels infants no sempre és evident, cal observar i interpretar les seves actituds (hi ha infants que no ploren, ni diuen que s'enyoren, però en canvi estan tristos i no juguen amb ningú).

Es generen espais de conversa individualitzada amb els infants quan sigui necessari. Els educadors/es han de disposar de prou temps per a poder-ho fer i ajudar a posar nom a les emocions que han sentit i a donar eines per entormar-les.

Incorporar la figura del responsable d'acompanyament emocional, que vetlla per aquests temes i ofereix assessorament i formació a la resta de membres de l'equip.

Actiu i Saludable (Esport, activitat física i hàbits saludables)

La OMS recomana mínim 1 hora d'activitat física intensiva o moderada al dia. La manca de sortida a l'aire lliure ha provocat en molts infants un augment de la inactivitat física, agreujada per hores i hores de sedentarisme davant de pantalles. Els nens i nenes, sobretot els que viuen en ciutats, també han vist reduït el seu contacte amb la natura, i ambdues coses, l'activitat motriu i el contacte amb el verd, són imprescindibles per un creixement saludable. Aquests dos factors han sigut especialment greus en aquells infants i adolescents que viuen en condicions d'infrahabitatge, amb poc espai personal i en alguns casos sense llum natural. La situació seguirà sent especialment greu en aquells que no es podran permetre ni una setmana de vacances. Les condicions d'alimentació també han variat, per molts infants el menjador escolar era garantia de com a mínim un àpat saludable al dia.

El concepte virus, malaltia, infecció, ha sigut un llenguatge omnipresent en aquest període i ens els mesos que venen. La situació ha requerit la imprescindible aparició de nous hàbits de prevenció, higiènics i sanitaris que els infants han hagut d'interioritzar: Mascareta, distanciament físic, vigilància de possibles símptomes o rentat de mans i que caldrà mantenir durant un llarg període. L'OMS recomana que les activitats amb infants i joves siguin espais on reforçar mesures i suport de l'educació per a la salut.

Idees i propostes per un casal d'estiu que garanteixi l'activitat física, el contacte amb la natura i els hàbits saludables:

- **Es garanteix un mínim d'1 hora diària de joc motriu expansiu a l'aire lliure i/o 1 hora diària d'activitat física i/o esportiva moderada.** Buscant propostes d'activitat física variada que respectin interessos diversos, dansa, ioga, voleibol, bàsquet, futbol, atletisme, etc.
- **Organització de campionats esportius:** Els Casals d'estiu organitzen campionats de jocs esportius que estimulin la participació d'infants diversos. Buscant la competició saludable i amb estratègies que permetin respectar la distància. Tennis taula, tennis, voleibol, campionat de penals, competició de danses urbanes, etc.
- **Es programen el màxim d'activitats a l'aire lliure:** al pati dels equipaments, amb sortides als entorns pròxims i aprofitant al màxim la natura de l'entorn o els parcs de la ciutat (si és viable, els municipis obren algun parc infantil proper fent reforç de neteja específic i establint zones prioritàries).
- **Espai públic segur per jugar:** S'habilita l'espai públic del municipi perquè sigui segur per a jugar i d'ús prioritari pels casals: Tall de carrers al transit rodat, ús preferent de parcs i places en determinades franges horàries amb senyalització específica, patis escolars oberts adjacents als equipaments on es fa al casal, etc.
- **S'incrementa el verd dels equipaments on es fan casals** amb la instal·lació de vegetació temporal, proporcionada pels vivers de la ciutat, que proporciona ombra i una sensació de confort ambiental i contacte amb la natura.
- **Cada setmana es fa com a mínim 1 dia de platja o piscina** (preferentment a l'aire lliure): obertura gratuïta de les piscines municipals per a tots els infants del municipi o amb un sistema de tarifació, invitacions, etc. que garanteixi que cap infant es quedi exclòs i pugui anar a la piscina mínim un cop a la setmana amb el casal o si no amb la seva família. S'incorpora a l'estona de piscina del Casal una estona de curs gratuït de natació per als infants que no saben nedar. El municipi facilita transport per a fer sortides a la platja quan sigui possible.
- **Es complementen les beques menjador** que siguin necessàries perquè cap infant passi gana i/o i es garanteixi un àpat saludable.
- Es proporcionen **berenars saludables** a tots els infants dels Casals d'estiu i es fan **tallers de cuina saludable**.
- **El centre d'interès o les temàtiques de les activitats poden incloure aspectes com la higiene, la salut, la cura de l'entorn, la solidaritat.** Es poden inventar cançons, jocs de societat amb preguntes i respostes o diferents proves, també danses i jocs de grup que reforcin la necessitat de distanciament físic, donant, també, propostes i alternatives de relació. O que expliquin de forma lúdica a la vegada que rigorosa la higiene de mans, com actuar davant dels esternuts o normes de l'ús de mascaretes.

Personalització

La personalització és el conjunt d'estratègies i actuacions que tenen com a finalitat que els aprenentatges siguin significatius i tinguin un sentit i valor personal pels infants. Això és possible quan nens i nenes participen en la construcció dels seus propis recorreguts amb el suport i orientació dels educadors/es i la família, i quan connecten experiències d'aprenentatge viscudes i el que senten en diferents moments i contextos d'activitat. Atribuïm més valor al que aprenem quan respon al que ens interessa, quan ho fem mitjançant un procés en el que nosaltres prenem decisions. També cal tenir en compte que per promoure l'aprenentatge amb sentit és important reflexionar sobre el que s'aprèn i com s'aprèn.

Aquest ha estat un període especialment delicat per poder acompanyar als infants en la seva condició d'aprenent. Els infants han tingut tan l'escola com les activitats extraescolars molt lluny físicament i en alguns casos també social i emocionalment. Fer aprenentatges significatius en les condicions d'aquests mesos, amb el suport de la tecnologia o ni tan sols això (breixa digital) ha sigut força difícil. No tots els infants han pogut gaudir dels mateixos contextos enriquits, empoderadors i amb estímuls: depenent dels recursos de joc a casa, de la possibilitat de temps i dedicació de les famílies, de les possibilitats de proporcionar activitats diverses i variades, o fins i tot en funció dels espais de conversa i relació que s'hagin pogut donar.

Idees i propostes per un casal d'estiu que promou la personalització de l'aprenentatge:

- **Conèixer els interessos i motivacions dels infants:** Le fulla d'inscripció del casal inclou preguntes sobre els interessos, aficions, motivacions dels infants. Els educadors/es les han de tenir en compte a l'hora de programar les activitats.
- **Els infants participen en la proposta de programació d'activitats,** tant en la selecció, com en la presa de decisions, la preparació, l'execució i el gaudi. Fomentant la codecisió, la coconstrucció amb ells i elles.
- **Es programen activitats en les que els infants són protagonistes de l'acció:** Propostes de construcció, manipulació, creació en les que han de posar en marxa la imaginació i la creativitat i els infants són el màxim d'autònoms possibles. En el màxim de propostes els infants no han de ser consumidors, sinó participants actius
- **Es programen 3 o 4 activitats simultànies en format tallers, racons d'activitat, ambients, etc., perquè els infants triïn quina volen fer en funció dels seus interessos i motivacions.** La lliure elecció dels infants respecte les activitats que volen fer i que no, no ha d'anar en detriment de que tots i totes tinguin la oportunitat de fer coses noves i diverses. (Si mai has provat música, no saps si t'agrada).
- **Es generen espais de reflexió sobre els aprenentatges fets i les vivències al finalitzar cada activitat i durant la mateixa,** per tal de significar-los i connectar-los de forma el màxim de personalitzada amb cada infant. Per poder-ho fer és necessari que aquest temps es contempli en la programació de l'activitat.
- **Els educadors/es mantenen una actitud d'escolta activa envers els nens i nenes** per estar atent als interessos, necessitats i motivacions que expressin els infants i ser prou flexibles per a poder modificar la planificació inicial.
- **Fer un projecte educatiu comunitari,** 1 reunió de tots els responsables de Casal amb els equipaments culturals, esportius, etc. del municipi o del barri posant en comú els principals objectius de l'estiu per tal d'alinejar estratègies i aprenentatges
- **Els educadors/es al finalitzar el casal fan un informe breu sobre l'infant,** resum de les principals habilitats, competències, gustos, actituds positives, aspectes a millorar que han tingut els infants durant el casal perquè les famílies els puguin fer arribar al mestre o educadors/es de les activitats extraescolars. Es pot dissenyar un model des del municipi. Cal tenir present el temps de dedicació dels professionals per aquesta tasca. És molt important el recolzament del responsable del casal o d'algun altre professional, perquè sigui un document rigorós.

Establir vincle amb les famílies

Després de mesos de confinament, algunes famílies necessitaran espais de seguretat emocional i confiança positiva en les seves habilitats parentals. La situació viscuda ha sigut emocionalment complexa i en molts casos ha tingut conseqüències directes en el benestar familiar (pèrdua de feina, ingressos, situacions de dol, malaltia, aïllament, solitud etc.) És molt important estar informats sobre les situacions viscudes, les seves necessitats, els seus interessos, els neguits, les pors, els possibles dols. També respectar els seus sentiments envers la necessitat de protecció dels seus fills i filles, als que, en la majoria de casos, deixaran per primera vegada a càrrec d'altres persones adultes. És important dotar de tranquil·litat i garanties a les famílies, fer-les coneixedores de que s'han pres les mesures necessàries perquè l'activitat sigui segura en el context actual. Mostrar seguretat i confiança, si sempre és important, ara ho serà més que mai. Caldrà que hi hagi una comunicació molt fluida amb canals de relació bidireccionals.

S'ha de tenir cura dels aspectes més formals (informatius, organitzatius, funcionals, etc.), dels aspectes socials (el vincle, la relació, la confiança) però també de la part emocional, no només de suport, sinó la de proporcionar-los experiències positives en les que també gaudeixin. Les famílies, a l'igual que els seus fills i filles, mereixen passar-ho bé i recuperar el suport d'altres persones en la criança i educació dels seus fills i filles. Cal alinear esforços pel benestar dels infants.

Idees i propostes per un casal d'estiu que generi vincle amb les famílies:

- Es fan **entrevistes personalitzades** amb totes les famílies abans de començar les activitats d'estiu.
- **Es redueixen al màxim els possibles obstacles en la comunicació amb les famílies:** dificultats en l'idioma, necessitats específiques com el llenguatge de signes. S'utilitzen diferents mitjans, canals virtuals i en paper, llibrets personalitzats o cartells informatius. S'ofereix un canal de videotrucada per aquelles famílies que no poden recollir als infants.
- S'obre un canal de **whatsapp o telegram per cada grup d'edat** on s'envien les informacions funcionals i organitzatives dels casals, però també es penjen fotografies sobre el desenvolupament de les activitats. Es poden fer servir altres recursos com blogs, web, youtube, tenint molt en compte la protecció de dades, drets d'imatge, etc.
- **Es fa una entrada tranquil·la al Casal amb un marge de 20/30 minuts** perquè les famílies puguin entrar i parlar amb l'educador/a de referència dels seus fills. Tenint en compte les necessitats d'espai necessari.
- **Es preveuen i planifiquen moments específics d'atenció a les famílies que ho necessitin.** Els responsables de cada grup tenen cada dia 1 hora de més per poder atendre a les famílies, si pot ser en horari de matí o de tarda. S'habilita un espai segur de recepció i atenció a les famílies, respectant les mesures de seguretat i d'higiene necessàries.
- **S'estableix un protocol de relació amb les famílies** que indica quin és el mínim de contacte que s'ha de tenir amb cadascuna, per tal que els educadors i educadores siguin proactius amb aquelles famílies que no se'ls hi acosten (Per exemple, mínim haver parlat 1 cop a la setmana amb cada família sobre com està l'infant).
- **Establir una comunicació amb les famílies des de la comprensió i l'empatia**, però també des de la coresponsabilitat respecte a l'atenció als seus fills i filles.
- **S'organitzen activitats en les que la família participa.** Cada setmana al finalitzar l'activitat hi ha la festa de comiat en la que participen les famílies, es fa una obre a teatre, es prepara una exposició. Buscant aquelles activitats que millor s'adaptin als requeriments necessaris.
- **Es té a l'abast informació imprescindible sobre recursos i serveis del territori de suport a les famílies** per a poder orientar-les o derivar-les en cas que ho necessitin

Connexió amb el territori

En un territori amb un ecosistema educatiu connectat hi guanya tothom, sobretot els infants i joves, ja que permet millorar l'equitat, incrementar la cohesió social i enfortir el vincle comunitari. Treballar amb una xarxa connectada al territori durant aquest estiu contribueix a: dissenyar una oferta d'activitats àmplia i equilibrada; reconèixer la dimensió educativa dels diferents recursos, així com l'oferta educativa existent del territori (equipaments esportius, entitats de lleure, culturals...); donar valor a tot tipus d'aprenentatges i amplificar el treball de tots els agents implicats. Constitueix també una oportunitat per a donar a conèixer als infants i les seves famílies els recursos disponibles de l'entorn.

Per fer efectiu un estiu educatiu, la coordinació i la col·laboració són crucials i, per això, calen estructures que integrin diverses mirades i comparteixin un propòsit comú. Establir uns objectius clars, un calendari compartit de les actuacions previstes pel seu assoliment, atesos els recursos disponibles i els compromisos de les entitats i institucions implicades.

En aquests moments, en què especialment els adolescents poden sentir-se aïllats, és clau promoure l'autoconeixement, la consciència social i les habilitats de relació des de l'experiència comunitària. Integrar les activitats comunitàries i culturals del territori serà clau per enfortir el sentiment de pertinença.

Idees i propostes per un casal d'estiu connectat amb el territori.

- **Els responsables i educadors/es han de tenir coneixement de tota l'oferta d'activitats del territori**, tant les que es poden desenvolupar en horari de casal com les que les famílies poden fer. Això sobretot serà necessari durant la fase de programació d'activitats, però també pot ser útil perquè per exemple **cada dijous es pot donar a les famílies una programació de les activitat lúdiques, festives, culturals, socials que hi haurà al barri o municipi aquell cap de setmana**.
- **Es crea un espai de coordinació amb els responsables dels equipaments i activitats** per tal de generar un projecte concret i acotat on s'identifiquen i s'acorden els principals objectius i es configura una proposta d'activitats alineada i amb sentit.
- **Es realitza una activitat setmanal en un equipament social, cultural, esportiu del barri**. La biblioteca, el poliesportiu municipal, el museu, l'auditori, l'escola de música, el centre d'educació ambiental, etc. El municipi proporciona un catàleg de totes les possibilitats i coordina els calendaris. Després de fer una activitat a un equipament de l'entorn, sempre hi ha un retorn a les famílies: en forma d'invitació per tornar un altre dia, en forma de diploma pels infants, en forma d'obsequi, etc.
- **Els equipaments i/o entitats socio-culturals i esportives del barri preparen activitats específiques per a fer durant l'horari del casal** segons els acords arribats amb l'equip d'educadors/es i es desplacen fins l'equipament per a poder realitzar les activitats.
- **Es fan activitats de coneixement de l'entorn proper per exemple marxes exploratòries o gimcanes per descobrir el barri i/o el municipi**. Els comerços de proximitat, la xarxa d'escoles bressol o de centres educatius d'infantil i primària, els clubs esportius, tots els parcs i espais naturals, els casals de gent gran, les places i espais comunitaris. Es pot plantejar l'activitat, també com una oportunitat per fer anàlisi i valoració des de la perspectiva dels infants i adolescents i poder recollir propostes de millora de l'entorn construïdes pels propis infants.
- **Els infants, però sobretot els adolescents, poden generar propostes comunitàries que posin en valor el seu paper social rellevant**. És una bona oportunitat per recuperar els valors de les activitats d'aprenentatge i servei que s'han donat aquestes setmanes, protagonitzades per la societat civil autoorganitzada i en diferents escales. Es pot organitzar una activitat de suport o solidaritat comunitària.
- **Es programa una activitat que tingui repercussió al barri, que millori l'entorn**. Una pancarta bonica, consells per animar a l'estiu, etc.

Condicions organitzatives

El context actual obliga a marcar recomanacions i normatives per preservar la salut dels i les participants, dels educadors/es i de la comunitat. Els dos pilars de la prevenció de contagis són el distanciament físic i la traçabilitat. Ambdós han de permetre dificultar la transmissió de la malaltia i caldrà aplicar algunes mesures com el manteniment de 2 metres de distància entre tots les participants, el desenvolupament d'activitats sense contacte físic ni proximitat del tronc superior del cos i les cares o la organització en grups de convivència de 10 nens i nenes, entre altres. Per portar-les a terme és important implicar i potenciar l'autonomia d'infants i joves per adaptar-se a aquests requisits.

Un altre dels requisits necessaris són les mesures higièniques i sanitàries, que caldrà dur a terme i que infants, adolescents i tot el personal haurà d'integrar: com el rentat de mans efectiu, l'ús de mascareta quan no es pugui garantir la distància de seguretat, la comprovació diària de símptomes en els educadors/es, netejar i desinfectar els materials abans i després del seu ús, prioritzar l'ús de material propi de cada infant, netejar amb solució hidroalcohòlica o aigua i sabó objectes d'ús personal (ulleres, mòbils, ...). Caldrà seguir sempre les recomanacions i normatives que marqui l'administració competent.

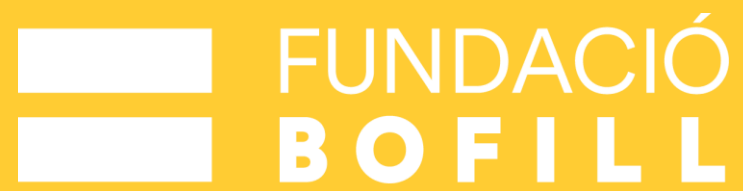
Idees i propostes per a un casal que té en compte les condicions organitzatives necessàries:

- **Pràcticament el 90% de les activitats es fan en espais oberts.** Si es fan en espais tancats, han de tenir garantida una ventilació continuada. En tots els casos es prendrà com a mesura estàndard que cada participant disposi de 4 metres quadrats d'espai als llocs on es faci l'activitat.
- **S'utilitzen tots els espais disponibles a l'aire lliure de l'equipament, terrasses, patis, porxos exteriors, etc. Si no hi ha suficients espais exteriors, s'identifica un espai pròxim,** preferiblement un parc, el pati d'una escola adjacent, etc. En cas que no hi hagi espais disponibles l'Ajuntament pot establir zones exteriors reservades pels casals en determinades franges horàries, i fins hi tot tallar al transit carrers adjacents quan no hi ha prou places i parcs. És imprescindible preveure els espais d'ombra.
- **Entrades i sortides escalonades i distribuïdes a l'espai:** Els més grans poden fer l'entrada al Casal a l'exterior; parc o plaça adjacent, per tal d'evitar aglomeracions a l'entrada de l'equipament. Es pot fer una entrada i sortida esglaonada per grups d'edat o fent una graella en el que les famílies s'apunten a l'hora que poden entrar. Cal tenir en compte que això implica pràcticament 1 hora d'entrada, per exemple, des de les 8:30h a les 9:30h. El mateix sistema o similar es pot aplicar a la sortida.
- **Les activitats han de ser en el grup de convivència però es poden fer activitats compartides** (sempre que l'espai ho faciliti). Per exemple es pot pensar en espectacles que es preparen uns infants pels altres o una exposició que es prepara conjuntament i es va a veure en grup, etc. Pel temps lliure després de dinar, per exemple, cal preveure si es vol delimitar l'espai o es busquen zones diferenciades per fer-lo.
- **Es fa un recull amb una selecció de joc de grup en els que no cal proximitat física, especialment de tronc i el cap.** El Rei del Silenci, Pica Paret, el mocador, Matar bolets, T'agraden els teus veïns. Cal pensar que cal el doble d'espai per als jocs de grup.
- **La presa de temperatura d'infants i adolescents, en cas que es faci, s'ha de fer amb la seriositat que implica, però generant un clima relaxat i de confiança a l'infant.** A molts infants se'ls hi ha repetit durant el confinament que era molt perillós posar-se malalt i anar al metge i qualsevol qüestió de salut la viuen amb neguit. Es pot inventar un personatge, titella divertit, etc.. Que generi un ambient amigable, sobretot pels més petits.
- **Es fan activitats de recordatori del rentat efectiu de mans i de les altres mesures:** Es posen cartells amb les instruccions del rentat de mans a cada espai habilitat per fer-ho. Hi ha d'haver 2 tipus de cartells, pels infants que saben llegir i pels que no o que comencen a fer-ho i en ambdós casos acompanyada d'il·lustracions. Es recorda cada matí en la rotllana de benvinguda els hàbits de rentat de mans. S'inventen un cançó divertida, un conte, una dansa, etc. per recordar que cal anar a rentar mans, etc.

Condicions organitzatives

Idees i propostes per un casal que té en compte les condicions organitzatives necessàries:

- **L'equip d'educadors pot tenir mascaretes divertides i amigables** que són les que fan servir quan han de fer algun acompanyament emocional a l'infant de més proximitat. És interessant proporcionar a tot l'equip ronyoneres amb una bosseta de tancament, perquè a l'interior guardin la mascareta i se la puguin posar ràpidament quan han d'atendre a un infant. Poden portar mascaretes quirúrgiques per a posar-li a l'infant en cas necessari o de recanvi per ells i elles.
- **Cada dues hores o abans de l'inici de cada activitat es renten les mans seguint les mesures higièniques recomanades.** L'activitat es fa en el grup de convivència i el monitor/a sempre supervisa el rentat de mans.
- **Es fan el màxim d'activitats sense o amb poc material, amb materials d'ús individual o amb material fungible i reciclat** que se'n faci un sol ús. Alguns poden ser que els infants tinguin a casa i portin: Alguna possibilitat seria: Tenyir samarretes, invents amb material reciclat, cadascú fa una part i entre tots fan la maqueta conjunta, un mosaic en el que cada infant fa un tros. Cadascú porta elements de casa per disfressar-se i si cal l'equip de monitors compra complements senzills o els elaboren, etc.
- **Els equips educatius de les activitats han de rebre la formació necessària i específica** que els ajudi a desenvolupar-se amb garanties en el nou context. També vetllar pel seu benestar emocional, les reunions d'equip han de servir per a preparar i valorar aspectes organitzatius, però també per comentar neguits i estats d'ànim.

Educació per canviar-ho tot